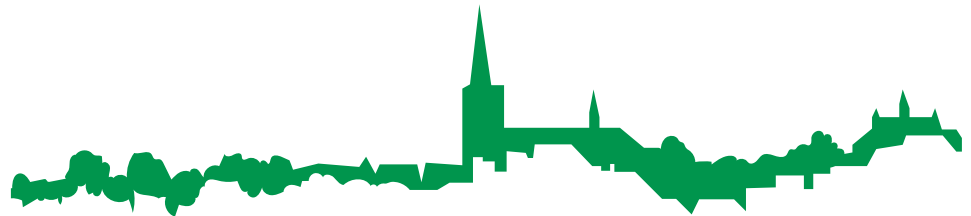

BIJLAGE 15: QUICK SCAN NATUURWETGEVING

aeres milieu

ingenieursbureau voor bodem, archeologie, geohydrologie, ecologie

Quickscan Natuurwetgeving rond Bolberg te Gilze

Quickscan Natuurwetgeving rond Bolberg te Gilze

Aeres Milieu Projectnummer : AM21315
Status rapport : Definitief (versie 1)
Datum : 14 juni 2022

Opdrachtgever : Ordito B.V.
Nieuwstraat 87
5126 CC Gilze

Opgesteld door : ir. J.P.M Hovens | R. Rijnders BSc
Paraaf :

Gecontroleerd door : ing. J.M.G. Reuver
Paraaf :

Aeres Milieu B.V.
Noordhoven 4
6042 NW ROERMOND
(t) 0475 – 320 000
e-mail: info@aeres-milieu.nl
www.aeres-milieu.nl

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	4
2.	WET- en REGELGEVING.....	5
2.1	Inleiding.....	5
2.2	Bescherming van Natura 2000-gebieden.....	5
2.3	Natuurnetwerk Nederland.....	6
2.4	Beschermde planten en dieren.....	6
3.	WERKWIJZE.....	8
3.1	Beschrijving van de voorgenomen werkzaamheden.....	8
3.2	Werkwijze quickscan.....	8
4.	BESCHERMDE NATUURWAARDEN.....	9
4.1	Beschrijving plangebied.....	9
4.2	Natura 2000-gebieden.....	19
4.3	Natuurnetwerk Nederland.....	19
4.4	Beschermde planten en dieren.....	20
5.	MOGELIJKE EFFECTEN OP BESCHERMDE NATUURWAARDEN.....	29
5.1	Natura 2000.....	29
5.2	Natuurnetwerk Brabant.....	29
5.3	Beschermde planten en dieren.....	29
6.	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN.....	31
6.1	Natura 2000.....	31
6.2	Natuurnetwerk Brabant.....	31
6.3	Beschermde planten en dieren.....	31
	LITERATUUR.....	34

Bijlage:

- 1 Toelichting per beschermingsregime

1. INLEIDING

In opdracht van Ordito B.V. heeft Aeres Milieu B.V. in samenwerking met Faunaconsult B.V. een quickscan natuurwetgeving uitgevoerd in 5 deelgebieden rond Bolberg te Gilze:

Adres onderzoekslocatie	: Alphensebaan 54, Alphensebaan ongenummerd, Alphensebaan 67, Alphensebaan 72-74, Versterstraat 26
Gemeente	: Gilze en Rijen
Kadastrale registratie	: Gilze en Rijen, sectie O, nummers 1524, 1525, 274, 342 (gedeeltelijk), 405 (gedeeltelijk), 951 (gedeeltelijk), 952, 978, 979 (gedeeltelijk), 969, 970, 971, 972, 1099, 401 (gedeeltelijk)
Oppervlakte	: 62.770 m ² (gedeeltelijk)
Huidige bestemming	: Bedrijf
Toekomstige bestemming	: Wonen

De meeste bedrijfspanden worden gesloopt, waarna er woningen worden gerealiseerd. De voorgenomen ontwikkeling heeft aanleiding gegeven voor deze quickscan natuurwetgeving. Hierin is nagegaan welke effecten de ingreep heeft op lokaal voorkomende beschermde flora en fauna. Daarnaast is nagegaan welke invloed de ingreep heeft op beschermde Natura 2000-gebieden en overige beschermde natuurgebieden.

Doel en status van dit document

Het risico bestaat dat het plangebied deel uitmaakt van leefgebieden van diverse beschermde soorten. Dit document geeft inzicht in de mogelijke knelpunten in het kader van natuurwetgeving en -beleid en mogelijke effecten als gevolg van het project.

Het doel van dit document is om vast te stellen of de natuurwetgeving de geplande ontwikkeling in de weg staat. De ingreep kan een negatief effect hebben op beschermde natuurwaarden (plant- en diersoorten en bijbehorende leefgebieden) en beschermde gebieden. Dit document geeft aan of en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn om te voldoen aan de minimale onderzoekinspanning vanuit de Wet natuurbescherming (Wnb) en het Natuurnetwerk Nederland (NNN).

Daarnaast worden mitigerende (verzachtende) maatregelen aangegeven om significant negatieve effecten op voorhand te voorkomen en daarmee te voldoen aan de natuurwetgeving.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een korte beschrijving gegeven van de relevante wet- en regelgeving. Hoofdstuk 3 beschrijft de geplande werkzaamheden en de werkwijze van de inventarisaties van de natuurwaarden. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van de beleids- en veldinventarisaties weergegeven. Hoofdstuk 5 beschrijft de effecten van de voorgenomen ingreep op Natura 2000-gebieden, de in en nabij het plangebied aanwezige natuurwaarden, evenals de mogelijke overtredingen op de Wnb. Hoofdstuk 6 geeft de conclusies en aanbevelingen weer.

2. WET- en REGELGEVING

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een korte toelichting gegeven op de juridische bescherming van de Nederlandse natuur. De Wet natuurbescherming (Wnb), die per 1 januari 2017 is ingegaan, vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en Faunawet en de Boswet. De Natuurbeschermingswet 1998 zorgde voor de bescherming van (natuur)gebieden en de Flora- en faunawet regelde de bescherming van alle in het wild levende planten- en diersoorten, dus ook buiten de beschermde gebieden. Bij werkzaamheden met betrekking tot ruimtelijke ingrepen, moest worden nagegaan of deze negatieve gevolgen zouden kunnen hebben voor beschermde soorten en/of beschermde gebieden. Bij kap van bomen moest worden bepaald of de Boswet van toepassing was (de Boswet regelde het behoud van bosopstanden of compensatie ervan). De basis van de nieuwe wetgeving blijft in grote lijnen gelijk, al verandert er wel een aantal zaken.

2.2 Bescherming van Natura 2000-gebieden

Natura 2000 is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen, gezien vanuit een Europees perspectief. Wat betreft gebiedsbescherming, vervalt de bescherming van de Beschermde natuurmonumenten. Deze vallen echter vrijwel altijd (op enkele kleine gebieden na) binnen Natura 2000 of het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS) en houden dus indirect wel bescherming, zij het niet in dezelfde mate. De provincies hebben daarnaast de bevoegdheid om bijzondere provinciale landschappen of bijzondere provinciale natuurgebieden aan te wijzen. Zij kunnen in een later stadium door de Minister worden toegevoegd aan Natura 2000-gebieden.

Verder verandert er voor Natura 2000-gebieden weinig. De bescherming van deze gebieden is namelijk gebaseerd op internationale verplichtingen en die zijn niet veranderd.

Per Natura 2000-gebied zijn (instandhoudings)doelen (voor soorten en vegetatietypen) opgesteld. Iedereen die vermoedt of kan weten dat zijn handelen of nalaten, gelet op de instandhoudingdoelen, nadelige gevolgen voor een Natura 2000-gebied kan hebben, is verplicht deze handelingen achterwege te laten of te beperken. Het bevoegd gezag kan schadelijke activiteiten beperken en eisen dat een vergunning op de Wnb wordt aangevraagd. Regulier beheer en bestaand gebruik zijn opgenomen in Natura 2000-beheerplannen. Na vaststelling van de beheerplannen hoeft daarvoor geen vergunning aangevraagd te worden.

Wetlands worden beschermd door het internationale Ramsar-verdrag. Het zijn ook Natura 2000-gebieden en daardoor beschermd door de Wnb.

Toetsing van de voorgenomen werkzaamheden in het plangebied aan de Wnb wat betreft Natura 2000-gebieden is opgenomen in hoofdstuk 5.

2.3 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), vroeger de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) genoemd, is het Nederlandse netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Het NNN is gebaseerd op provinciale regelgeving, die met ingang van de Wnb niet is veranderd.

In het Natuurnetwerk Nederland liggen:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en de Waddenzee;
- alle Natura 2000-gebieden.

Vanaf 2014 zijn de provincies verantwoordelijk voor de begrenzing en ontwikkeling van dit natuurnetwerk. Tot die tijd was de Rijksoverheid hiervoor verantwoordelijk. In het Natuurpact hebben de provincies met het rijk afgesproken om tot 2027 80.000 hectare natuur in te richten. Het NNN moet uiteindelijk samen met de natuurgebieden in andere Europese landen het aaneengesloten pan-Europees Ecologisch Netwerk (PEEN) vormen.

De provincies hebben – zoals ook al in paragraaf 2.2 aangegeven - de bevoegdheid om bijzondere provinciale landschappen of bijzondere provinciale natuurgebieden aan te wijzen. Veel provincies hebben de Nationale Landschappen (sinds 2011 geen onderdeel meer van nationaal beleid) in hun provinciale beleid opgenomen.

De toetsing van de voorgenomen werkzaamheden in het plangebied aan het provinciale beleid is opgenomen in hoofdstuk 5.

2.4 Beschermden planten en dieren

De lijsten met beschermde soorten zijn veranderd. Er zijn soorten die voorheen beschermd waren en onder de Wnb niet meer en andersom. Zo zijn een aantal soorten orchideeën, de kleine modderkruiper en rode bosmier sinds 1 januari 2017 niet meer beschermd. De Wnb kent drie algemene beschermingsregimes waarin de voorschriften van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en twee verdragen (Bern en Bonn) zijn geïmplementeerd en waarin aanvullende voorschriften zijn gesteld voor de dier- en plantensoorten die niet onder die specifieke voorschriften vallen, maar wel bescherming behoeven (zie bijlage 1 voor een toelichting op verboden handelingen, afwijkingmogelijkheden en criteria voor ontheffing/vrijstelling per beschermingsregime):

- Vogels

alle vogels in de zin van de Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1 van de Wnb). Verder nemen de meeste provincies de onder de Flora- en faunawet benoemde vogelsoorten waarvan het nest jaarrond werd beschermd over. Voor een aantal vogelsoorten geldt dat hun nesten jaarrond beschermd zijn, ook als de soort op het moment van de handeling geen gebruik maakt van het nest. Dit is het geval wanneer een vogelsoort jaarlijks terugkeert naar zijn nest en niet of nauwelijks in staat is om elders in zijn leefgebied een vervangend nest te vinden of te maken;

- Internationaal beschermde soorten

alle dieren en planten, genoemd in de bijlagen bij de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (paragraaf 3.2 van de Wnb);

- Overige beschermde soorten

soorten genoemd in de bijlage bij de Wnb, die niet onder de reikwijdte van paragraaf 3.2 vallen (paragraaf 3.3 van de Wnb). Hieronder vallen onder meer de 'algemene' soorten die onder de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen waren vrijgesteld. Vrijwel al deze soorten zijn door alle provincies eveneens voor ruimtelijke ingrepen vrijgesteld (een uitzondering geldt bijvoorbeeld voor de mol, die onder de Wnb niet meer is beschermd).

De beschermde status van soorten kan echter per provincie verschillen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten (Provinciale staten van Noord-Brabant, 2016). Er is dan geen ontheffing nodig voor werkzaamheden.

Voor soorten die ook niet in de bijlagen van de Wnb worden genoemd, fungeert de zorgplichtbepaling (artikel 1.11 Wnb) als vangnet. Op grond van deze bepaling moeten schadelijke handelingen voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving in beginsel achterwege worden gelaten, dan wel moeten maatregelen worden genomen om schadelijke gevolgen (zoveel mogelijk) te voorkomen.

De toetsing van de voorgenomen werkzaamheden in het plangebied aan de Wnb wat betreft flora en fauna is opgenomen in hoofdstuk 5.

3. WERKWIJZE

3.1 Beschrijving van de voorgenomen werkzaamheden

De meeste bedrijfsgebouwen worden gesloopt en de vegetatie wordt grotendeels verwijderd. Vervolgens worden er nieuwe woningen gerealiseerd. Een schets van de voorgestane situatie is nog niet voorhanden.

3.2 Werkwijze quickscan

Deze quickscan natuurwetgeving is uitgevoerd door middel van een veldbezoek en een literatuurstudie. Op 23 mei 2022 heeft Faunaconsult B.V. het plangebied en de omgeving ervan bezocht voor een habitatgeschiktheidsonderzoek. Hierbij werd beoordeeld voor welke plant- en diersoorten het plangebied een geschikte habitat biedt. Waarnemingen van soorten in het plangebied zijn genoteerd. Met betrekking tot zoogdieren werd speciaal gelet op pootafdrukken, krabsporen, wissels, uitwerpselen, haren, graafsporen, hollen en potentieel geschikte verblijfplaatsen. Het plangebied is onderzocht, de te slopen gebouwen werden daarbij van binnen en buiten geïnspecteerd met behulp van een ladder, boomcamera en zaklamp.

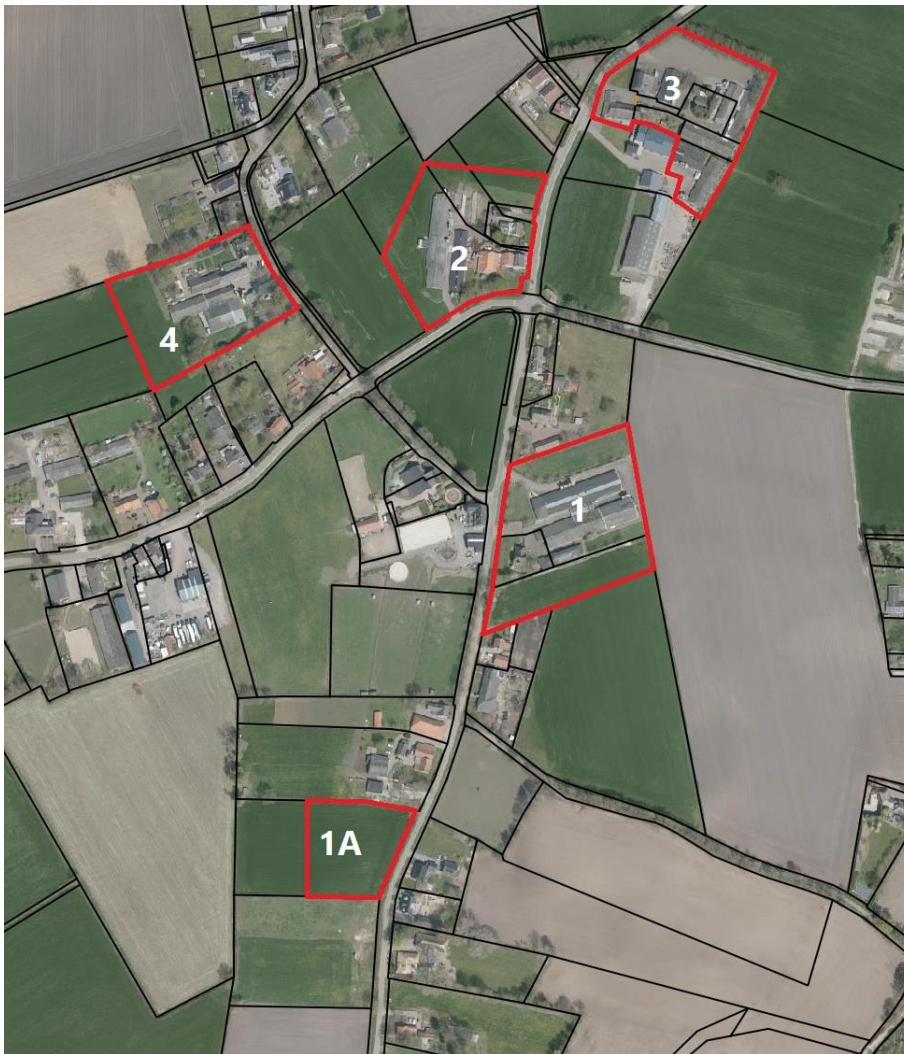
Het bureauonderzoek is gebaseerd op vrij verkrijgbare verspreidingsbronnen en waarnemingen van soorten:

- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (www.natura2000.nl/gebieden);
- RAVON (www.ravon.nl);
- FLORON (www.floron.nl);
- SOVON (www.sovon.nl);
- Zoogdiervereniging (www.zoogdiervereniging.nl);
- NDFF Verspreidingsatlas (www.verspreidingsatlas.nl).

4. BESCHERMDE NATUURWAARDEN

4.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied (zie figuur 4.1.1) ligt in het agrarisch buitengebied ten zuiden van de kern Gilze. Het bestaat uit vijf deelgebieden, te weten: deelgebieden 1, 1a, 2, 3 en 4.

Figuur 4.1.1. Het plangebied bestaat uit 5 deelgebieden (rood omlijnd).

Elk deelgebied wordt hieronder beschreven.

Deelgebied 1

Deelgebied 1 is een varkensbedrijf aan de Alphensebaan 54 te Gilze (zie figuur 4.1.2). Het bestaat uit een varkensbedrijf met een woning (1 in figuur 4.1.2) en een werktuigloods (2 in figuur 4.1.2) die beide blijven behouden (en dus buiten het feitelijke plangebied vallen), enkele varkensstallen (3, 4 en 5 in figuur 4.1.2), een weilandje dat tijdens het veldbezoek werd begraasd met schapen (6 in figuur 4.1.2 en kleine foto linksboven pagina 2), en een grasland (7 in figuur 4.1.2). Figuren 4.1.3, 4.1.4 en 4.1.5 geven de varkensstallen weer. Verder zijn er een haag van laurierkers en enkele walnotenbomen aanwezig.

Figuur 4.1.2. Deelgebied 1 (rood omlijnd).

Figuur 4.1.3. Varkensschuur (3 in figuur 4.1.2).

Figuur 4.1.4. Varkensschuur (4 in figuur 4.1.2).

Figuur 4.1.5. Varkensschuur (5 in figuur 4.1.2).

Deelgebied 1a

Deelgebied 1a (zie figuren 4.1.6 en 4.1.7) bestaat uit een monotoon grasland dat vrijwel volledig is begroeid met Engels raaigras en daarnaast wat ridderzuring en paardenbloem. Deelgebied 1a ligt aan de Alphensebaan te Gilze, tegenover huisnr. 36. (Kadastraal: sectie O, nr. 342, gedeeltelijk) en de oppervlakte bedraagt circa 5.500 m². Ten oosten en zuiden van het perceel liggen droge greppels, die zijn begroeid met soorten als braam en grote brandnetel. Verder groeien er in de berm soorten als smalle weegbree, boerenwormkruid, Sint janskruid en scherpe boterbloem.

Figuur 4.1.6. Deelgebied 1a (rood omlijnd).

Figuur 4.1.7. Deelgebied 1a bestaat uit een monotoon grasland.

Deelgebied 2

Deelgebied 2 (zie figuur 4.1.8) bevindt zich aan de Alphensebaan 67 te Gilze. Deelgebied 2 bestaat uit een varkensbedrijf met twee woningen met bijgebouwen (1 en 5 in figuur 4.1.8), een zeugenstal (2 in figuur 4.1.8), een varkensstal (3 in figuur 4.1.8), en enkele voerkuilen die deels worden gebruikt voor de opslag van potplanten (o.a. laurierkers, hortensia en haagbeuk). Verder zijn delen van deelgebied 2 als grasland in gebruik.

Figuur 4.1.8. Deelgebied 2 (rood omlijnd).

Figuur 4.1.9. De zeugenstal (2 in figuur 4.1.8).

Figuur 4.1.10. De varkensstal (3 in figuur 4.1.8).

Deelgebied 3

Deelgebied 3 (zie figuur 4.1.11) bestaat uit een varkensbedrijf aan de Alphensebaan 72-74 te Gilze. Naast het te behouden woonhuis (1 en 2 in figuur 4.1.11) bevat het plangebied een tegen het woonhuis aangebouwde garage (3 in figuur 4.1.11), een te behouden tuinhuis (6 in figuur 4.1.11) en een aantal varkensschuren en soortgelijke bedrijfsgebouwen (4, 5, 7, 8, 9, 10 en 11 in figuur 4.1.11). De grote foto op de voorzijde toont gebouw 4; figuur 4.1.12 is een foto van gebouw 4. Daarnaast is er aan de noordzijde van deelgebied 3 een singel van zomereiken (zie figuur 4.1.17).

Figuur 4.1.11. Deelgebied 3 (rood omlijnd).

Figuur 4.1.12. Gebouw 4 (in figuur 4.1.11) heeft een golfstalen dak.

Figuur 4.1.13. Gebouw 5 (in figuur 4.1.11) is een varkensstal met een cementshoudend golfplaten dak.

Figuur 4.1.14. De daken op gebouw 8 (in figuur 4.1.11).

Figuur 4.1.15. Gebouw 9 (in figuur 4.1.11).

Figuur 4.1.16. Gebouwen 10 en 11 (in figuur 4.1.11).

Figuur 4.1.17. De singel zomereiken aan de noordzijde van deelgebied 3.

Deelgebied 4

Deelgebied 4 (zie figuur 4.1.18) ligt aan de Versterstraat 26 te Gilze. Het plangebied bevat een woning die blijft behouden (en dus buiten het feitelijke plangebied valt). Daarnaast is er een oude schuur met een golfstalen dak (1 in figuur 4.1.18 en figuur 4.1.19) en zijn er enkele opstallen met cement houdende golfplaten daken (2, 3 en 4 in figuur 4.18 en figuren 4.1.20, 4.1.21 en 4.1.22). Ten zuiden van gebouw 4 is wat grasland dat tijdens het veldbezoek werd begraasd door 2 Friese paarden. Ten zuiden daarvan bevindt zich een houtsingel met zomereik, gewone vlierbes, hazelaar, linde en Spaanse aak (zie figuur 4.1.23).

Figuur 4.1.18. Deelgebied 4 (rood omlijnd).

Figuur 4.1.19. Gebouw 1 (in figuur 4.1.18) heeft een golfstalen dak.

Figuur 4.1.20. Gebouw 2 (in figuur 4.1.18) heeft een cementhoudend golfplaten dak.

Figuur 4.1.21. Gebouw 3 (in figuur 4.1.18) heeft een dak van cement houdende golfplaten.

Figuur 4.1.22. Gebouw 4 (in figuur 4.1.18) heeft een dak van cement houdende golfplaten.

Figuur 4.1.23. Ten zuiden van gebouw 4 bevinden zich wat grasland (met 2 Friese paarden) en een houtsingel.

4.2 Natura 2000-gebieden

Natura 2000-gebied 'Regte Heide & Riels Laag' is het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, op een afstand van 6,1 kilometer ten oosten van het plangebied. Natura 2000-gebieden 'Ulvenhoutse Bos' en 'Heesbossen, Vallei van Marke en Merkske en Ringven met valleigronden langs de Heerlese Loop' liggen op een afstand van respectievelijk 8,2 en 9,5 kilometer van het plangebied. Overige Natura 2000-gebieden liggen op meer dan 10 kilometer afstand van het plangebied (zie figuur 4.2).

Figuur 4.2. Ligging van het plangebied (rode stip) ten opzichte van Natura-2000 gebieden (rood en blauw gearceerd). Bron: [Natura 2000 Network Viewer](#).

4.3 Natuurnetwerk Nederland

Op circa 675 meter ten zuiden van het plangebied ligt het dichtstbijzijnde onderdeel van het Natuurnetwerk Brabant (NNB), het Brabantse deel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Dit bestaat uit het beheertype 'Droog bos met productie'. Op 894 meter bevindt zich NNB met het beheertype 'Zwakgebufferd ven' (zie figuur 4.3).

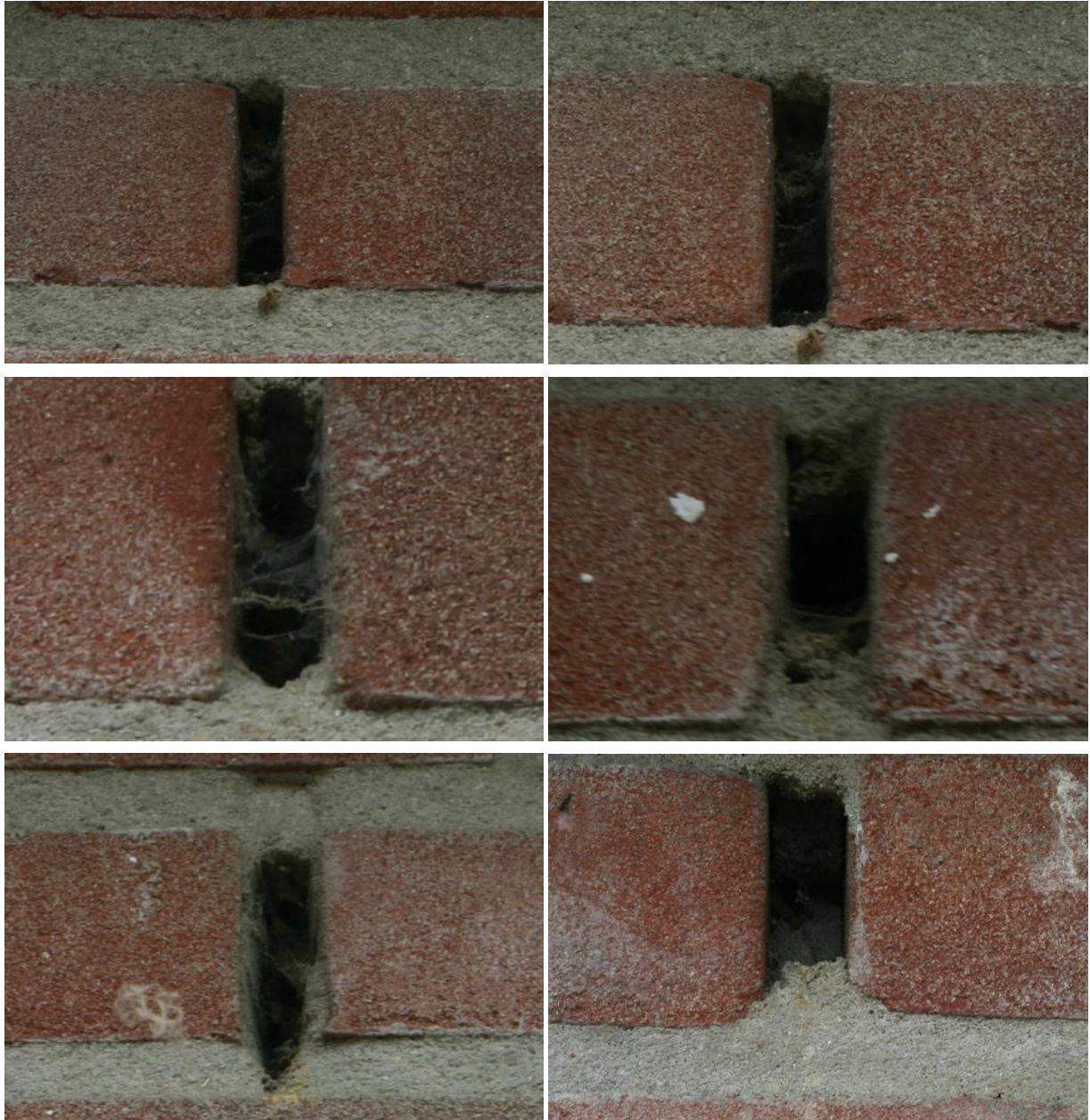

Figuur 4.3. Ligging van het plangebied (rode cirkels) ten opzichte van het NNB (gekleurde delen). Bron: Provincie Noord-Brabant.

4.4 Beschermd planten en dieren

Vleermuizen en vogels in de te slopen gebouwen van deelgebieden 1 en 1a

Deelgebied 1a (zie figuur 4.1.2) bevat geen gebouwen. Deelgebied 1 (zie figuur 4.1.2) bevat enkele te slopen varkensstallen (3, 4 en 5 in figuur 4.1.2). Deze bevatten alle spouw, waarbij de muurplaat de spouw telkens volledig afdekt. Alleen in stal 5 bevinden zich open stootvoegen op een hoogte van circa 3 meter; de overige stallen (3 en 4) bevatten geen open stootvoegen. Tijdens het veldbezoek zijn de open stootvoegen van stal 5 alle met behulp van een ladder, zaklamp en RIDGID Seesnake onderzocht en al deze open stootvoegen bleken vol met spinrag en/of metselspecie te zitten (zie figuur 4.4.1). De spouwen van stal 5 zijn daardoor zeker niet in gebruik als vleermuisverblijf (en de spouwen van stallen 3 en 4 uiteraard ook niet). Alle varkensstallen in deelgebied 1 hebben een cement houdend golfplaten dak op isolatieplaten. Doordat de kopkanten met nauw op de muur aansluitende gevelplaten zijn afgesloten (zie figuur 4.4.2), zijn ook hier geen toegangen tot de spouwen aanwezig. Tijdens het veldbezoek is de ruimte onder elke 'golf' geïnspecteerd en in varkensstal 5 bleek een spreekwennest aanwezig te zijn (zie figuur 4.4.3). Overige vogelnesten of vleermuisverblijven zijn in de te slopen stallen afwezig.

Figuur 4.4.1. De open stootvoegen in varkensstal 5 (deelgebied 1) zijn niet door vleermuizen gebruikt.

Figuur 4.4.2. De kopsen kanten van de stallen in deelgebied 1 zijn niet toegankelijk voor vleermuizen of vogels.

Figuur 4.4.3. In varkensstal 5 (deelgebied 1) is een spreekwennest aanwezig (zie rode pijl). Ook de uitwerpselen tegen de onderliggende gevel duiden op een vogelnest.

Vleermuizen en vogels in de te slopen gebouwen van deelgebied 2

Deelgebied 2 is in 2017 volledig onderzocht op het voorkomen van vleermuizen (Janssen, 2017). Deze bleken afwezig en de openingen zijn vervolgens in de te slopen gebouwen (2 en 3 in figuur 4.1.8) dichtgemaakt. De gevels van de te slopen gebouwen bevatten spouw, maar deze spouwen zijn aan de lange gevels van boven volledig afgesloten met een muurplaat. Aan de kopse kanten zijn deze gebouwen voorzien van een muurbetimmering, die overal nauw aansluit op de gevel (zie figuur 4.4.4). Open stootvoegen zijn overal afwezig, zodat het uitgesloten is dat er vleermuisverblijven in de te slopen gebouwen aanwezig zijn. De daken van beide te slopen gebouwen zijn belegd met cement houdende golfplaten, waaronder isolatieplaten zijn bevestigd. Tijdens het veldbezoek is de ruimte onder elke 'golf' geïnspecteerd en gebouw 3 bleek een spreeuwennest te bevatten (zie figuur 4.4.5). Overige vogelnesten of vleermuisverblijven zijn in de te slopen stallen afwezig.

Figuur 4.4.4. Bij de kopgevels van de te slopen gebouwen in deelgebied 2 is er geen kier die vleermuizen of vogels toegang kan geven tot de spouw.

Figuur 4.4.5. In varkensstal 3 (deelgebied 2) is een spreeuwennest aanwezig. Ook de uitwerpselen tegen de onderliggende gevel duiden op de aanwezigheid van een vogelnest.

Vleermuizen en vogels in de te slopen gebouwen van deelgebied 3

De tegen de woning aan gebouwde garage (3 in figuur 3.1.11) bevat geen spouw. Het dak van de garage is deels belegd met dakpannen en deels belegd met cement houdende golfplaten. Doordat bij de kopgevel de golfplaten en dakpannen met specie zijn afgestreken (zie figuur 4.4.6) kunnen vleermuizen of vogels hier niet naar binnen. Aan de andere zijden is er geen toegang voor vleermuizen wegens de tegen de gevels geplaatste dakgoten. De aanwezigheid van huismusnesten is onder de dakpannen echter niet uit te sluiten (onder de golfplaten zijn huismussennesten echter afwezig).

Figuur 4.4.6. Aan de kopzijde van de aangebouwde garage (3 in figuur 3.1.11) kunnen geen vleermuizen of vogels het dak in.

Tijdens het veldbezoek zijn de meeste daknokken en alle zolders/vlieringen op de te slopen bedrijfsgebouwen met behulp van een ladder, zaklamp en RIDGID Seesnake geïnspecteerd (zie figuur 4.4.7). Hierbij werd geen uilennest aangetroffen, maar wel een kerkuilenroestplaats op de zolder van gebouw 4 (in figuur 3.1.11). Zie figuur 4.4.8.

Figuur 4.4.7. De meeste daknokken (links) en alle vlieringen (rechts) en zolders zijn tijdens het veldbezoek met behulp van ladder, RIDGID Seesnake en zaklamp geïnspecteerd.

Figuur 4.4.8. Aan de uitwerpselen en kerkuil braakballen is te zien dat de balk hierboven fungeert als roestplaats.

Twee daknokken konden (deels wegens veiligheid) tijdens het veldbezoek niet worden geïnspecteerd. In principe zouden huismussen en/of steenuilen hier naar binnen kunnen. Uilen Werkgroep Gilze en Rijen beheert al jaren een aantal steenuilen- en kerkuilennestkasten rond het plangebied en heeft de locaties van uilennesten goed in beeld. Volgens Ruud Peijs (Uilen Werkgroep Gilze en Rijen) zijn nesten van steenuil (en kerkuil) zeker in het plangebied afwezig (pers. med.). Wegens het grote aantal kieren en gaten in de gevels van de meeste bedrijfsgebouwen (zie figuur 4.4.9) is het voorkomen van vleermuisverblijven niet uit te sluiten. Het is dus mogelijk dat er in de te slopen gebouwen van deelgebied 3 huismusnesten en/of vleermuisverblijven aanwezig zijn. Een aantal vleermuissoorten en de huismus zijn daarom in tabel 4.4 opgenomen.

Figuur 4.4.9. De meeste bedrijfsgebouwen in het plangebied hebben vele kieren (rode pijlen) waar vleermuizen door naar binnen kunnen.

Vleermuizen en vogels in de te slopen gebouwen van deelgebied 4

De daken en gevels van gebouw 1 en 2 (in figuur 4.1.18) zijn enkelwandig (zie figuren 4.4.10 en 4.4.11). Gebouwen 3 en 4 (in figuur 4.1.18) zijn varkensstallen met metselwerk gevels met spouw, maar zonder open stootvoegen en aan de lange zijden is de spouw afgedicht door middel van een muurplaat. De daken op gebouwen 3 en 4 bestaan uit cement houdende golfplaten met daaronder een dak betimmering van gladde isolatieplaten. Aan de kopzijden zijn de daken voorzien van boeiboorden die strak tegen de gevel zijn gemonteerd (zie figuur 4.4.12) en onder elke 'golf' is tijdens het veldbezoek gekeken of er vogelnesten aanwezig waren. Dit bleek het geval aan de zuidoostzijde van gebouw 4; hier bevond zich een spreuwennest (zie figuur 4.4.12). Overige vogelnesten en vleermuisverblijven zijn in de gebouwen in deelgebied 4 afwezig.

Figuur 4.4.10. De daken en gevels van gebouw 1 (in figuur 4.1.18) zijn volledig enkelwandig en ook in het gebouw waren vogelnesten, uitwerpselen etc. afwezig.

Figuur 4.4.11. De daken en gevels van gebouw 2 (in figuur 4.1.18) zijn volledig enkelwandig en ook in het gebouw waren vogelnesten, uitwerpselen etc. afwezig.

Figuur 4.4.12. Links: De windveren op gebouwen 3 en 4 (in figuur 4.1.18) zijn overal op een lat tegen de gevel bevestigd. Deze gebouwen bevatten geen vleermuisverblijven of jaarrond beschermde vogelnesten. Rechts: In gebouw 4 is wel een spreekwennest aanwezig.

Vleermuizen en vogels buiten de te slopen gebouwen en overige zoogdieren

Deelgebied 2 is in 2017 volledig onderzocht op het voorkomen van vleermuizen (Janssen, 2017), en vaste vliegroutes of belangrijke foerageergebieden bleken afwezig te zijn. Het is echter mogelijk dat sommige bomen in het plangebied onderdeel vormen van een vliegroute voor vleermuizen. Omdat o.a. langs de wegen Versterstraat en Alphenseweg laanbomen staan, gaat het hier echter niet om onmisbare vliegroutes. Steenmarteruitwerpselen zijn tijdens het veldbezoek niet waargenomen. Uilennestkasten en/of roofvogelnesten zijn in alle deelgebieden, en binnen een straal van 100 meter er omheen, afwezig. In en rond de verschillende deelgebieden zijn geen dassenwissels, -putjes, -pijpen etc. waargenomen. Het is daarom niet te verwachten dat de als weiland/grasland in gebruik zijn de gebiedsdelen van groot belang zijn als foerageergebied voor uilen en/of dassen. Het is verder aannemelijk dat er in het broedseizoen algemeen voorkomende vogels in de opgaande vegetaties van de verschillende deelgebieden broeden.

Voor kleine marterachtigen als de wezel bieden de 'nette' tuinen en grotendeels verharde erven geen dekking. Overige algemene zoogdieren zoals de veldmuis kunnen wel in het plangebied voorkomen (zie tabel 4.4).

Overige soorten

In het plangebied zijn alleen algemene, niet beschermde planten waargenomen en de aanwezige biotopen zijn sowieso ongeschikt voor de meeste beschermde plantensoorten. Wateren (die als voortplantingswater voor amfibieën kunnen dienen) zijn afwezig. De met vegetatie begroeide delen van het plangebied dienen mogelijk wel als landhabitat van enkele algemene amfibieënsoorten. Reptielen zijn afwezig en andere soorten, die beschermd zijn onder de Wnb, zijn niet te verwachten in het plangebied. Tabel 4.4 geeft de beschermde soorten weer die (mogelijk) een vaste voortplantings- of rustplaats in het plangebied hebben.

Nederlandse en wetenschappelijke naam	Vogels met jaarrond beschermd nest	Internationaal beschermde soorten	Overige beschermde soorten
Huismus (<i>Passer domesticus</i>)	X		
Kerkuil (<i>Tyto alba</i>)*	X		
Spreeuw (<i>Sturnus vulgaris</i> **)	X		
Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)		X	
Laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>)		X	
Ruige dwergvleermuis (<i>Pipistrellus nathusii</i>)		X	
Bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>)			X
Huisspitsmuis (<i>Crocidura russula</i>)			X
Veldmuis (<i>Microtus arvalis</i>)			X
Bruine kikker (<i>Rana temporaria</i>)			X
Gewone pad (<i>Bufo bufo</i>)			X

Tabel 4.4. (potentieel) in het plangebied voorkomende beschermde soorten. Het beschermingsregime van de soorten in de Wnb is eveneens weergegeven. * Nesten van deze soort zijn in het plangebied afwezig, enkel een roestplaats. ** Nesten van de spreeuw zijn niet jaarrond beschermd, maar een omgevingscheck is gewenst.

5. MOGELIJKE EFFECTEN OP BESCHERMDE NATUURWAARDEN

5.1 Natura 2000

Door de voorgenomen werkzaamheden kan verstoring door geluid en beweging optreden. Deze effecten zijn zeer lokaal; bovendien ligt het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied 'Regte Heide & Riels Laag' op een afstand van 6,1 kilometer van het plangebied. Vanwege deze afstand hebben de voorgenomen werkzaamheden geen direct effect op Natura 2000-gebieden.

Het hierboven genoemde Natura 2000-gebied 'Regte Heide & Riels Laag' bevat tenminste één stikstofgevoelig habitatype, dat te maken heeft met overbelasting door stikstof. De voorgenomen werkzaamheden zullen leiden tot wat extra stikstofuitstoot. Vanwege de grootschaligheid van de ingreep zijn er mogelijk significante effecten op bovengenoemd (en verder van het plangebied gelegen) Natura 2000-gebied.

5.2 Natuurnetwerk Brabant

Het plangebied ligt op circa 675 meter afstand van het dichtstbijzijnde onderdeel van het Natuurnetwerk Brabant (NNB). Wegens deze afstand is het onwaarschijnlijk dat de voorgenomen maatregelen negatieve effecten hebben op het NNB.

5.3 Beschermde planten en dieren

Als gevolg van de werkzaamheden kunnen onderstaande effecten op beschermde flora en fauna optreden:

- Bij de werkzaamheden kunnen vaste voortplantings- of rustplaatsen van algemene beschermde zoogdieren en amfibieën worden aangetast. Individuen kunnen hierbij worden verwond of gedood.
- De gebouwen in deelgebied 3 bevatten mogelijk zomerverblijven, winterverblijven, kraamverblijven en/of paarverblijven van verschillende soorten vleermuizen. Door de gebouwen te slopen, verdwijnen mogelijk vaste voortplantings- of rustplaatsen. Eventueel aanwezige vleermuizen kunnen bij de sloop worden gestoord, verwond en/of gedood.
- In de opgaande vegetatie in het plangebied bevinden zich in het broedseizoen mogelijk (beschermde) vogelnesten. Als de opgaande vegetatie tijdens het broedseizoen wordt verwijderd, kunnen broedende vogels worden verstoord (hun jongen kunnen hierdoor te lang zijn achtergelaten en eieren kunnen te lang niet zijn bebroed) of gedood. Ook kan het leiden tot sterfte van eieren en jonge vogels.
- In de te slopen gebouwen in deelgebied 3 bevinden zich mogelijk jaarrond beschermde vogelnesten van huismus. Indien de bebouwing in het broedseizoen wordt gesloopt, leidt dit mogelijk tot sterfte van jonge huismussen, hun jongen en/of hun eieren. Jaarrond kan de sloop leiden tot het vernietigen van jaarrond beschermde huismusnesten.
- In varkensstal 5 in deelgebied 1 (zie figuur 4.1.2) en in varkensstal 3 in deelgebied 2 (zie figuur 4.1.8) bevinden zich elk een spreekwennest. Indien de bebouwing in het broedseizoen wordt gesloopt, leidt dit mogelijk tot sterfte van jonge spreekuwen, hun jongen en/of hun eieren.

- Er bevindt zich een kerkuilenroestplaats op de zolder van gebouw 4 in deelgebied 3 (in figuur 4.1.11). De sloop van dit gebouw zal leiden tot het verlies van deze roestplaats.

In tabel 5.3 zijn de mogelijke overtredingen van de verbodsbepalingen van de Wnb weergegeven. In hoofdstuk 6 wordt uitgelegd hoe deze overtredingen kunnen worden voorkomen.

Soort	Beschermingsregime Wnb	Art. 3.1 lid 1	Art. 3.1 lid 2	Art. 3.5 lid 1	Art. 3.5 lid 2	Art. 3.5 lid 3	Art. 3.5 lid 4	Art. 3.10 lid 1
Algemene in opgaande vegetaties broedende vogels	Vogels	X	X					
Huismus	Vogels met jaarrond beschermd nest	X	X					
Kerkuil	Vogels met jaarrond beschermd nest*		X					
Spreeuw	Vogels met strenger beschermd nest	X	X					
Vleermuizen	Internationaal beschermde soorten			X	X		X	
Algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren en amfibieën	Overige soorten							X

Tabel 5.3. Mogelijke overtredingen van algemene verbodsbepalingen van de Wnb. Zie bijlage 1 voor een verklaring van de beschermingscategorieën en een overzicht van alle verbodsbepalingen.

* Nesten van deze soort zijn in het plangebied afwezig, enkel een roestplaats.

Artikel 3.1 (m.b.t. Vogels)

- lid 1: het opzettelijk doden en vangen van vogels
- lid 2: het opzettelijk vernielen en beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren en het wegnemen van nesten

Artikel 3.5 (m.b.t. Internationaal beschermde soorten):

- lid 1: het opzettelijk doden of vangen van habitatsoorten
- lid 2: het opzettelijk verstoren van habitatsoorten
- lid 3: het opzettelijk vernielen en rapen van eieren van habitatsoorten
- lid 4: het beschadigen en vernielen van de voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van habitatsoorten

Artikel 3.10 lid 1 (m.b.t. A-soorten): het is verboden

- (a) in het wild levende A-soorten opzettelijk te doden of te vangen;
 - (b) de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de A-soorten opzettelijk te beschadigen of te vernielen; en
- De onder (a) en (b) genoemde verboden zijn niet van toepassing op de bos-, huisspits- en veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende ervan of roerende zaken bevinden (artikel 3.10 lid 3 Wnb).

6. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

6.1 Natura 2000

De plannen zullen naar onze mening waarschijnlijk geen rechtstreeks effect op de natuurwaarden in Natura 2000-gebieden hebben. Het is wel nodig de te verwachten stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden te laten bepalen. Indien daaruit blijkt dat er een significante toename is te verwachten, is er een vergunning nodig op grond van de Wnb.

6.2 Natuurnetwerk Brabant

De sloop van de huidige bebouwing, de bouw en het gebruik van nieuwe woningen en de toenemende verkeersbewegingen hebben waarschijnlijk geen negatieve effecten op het NNB. Omdat er geen negatieve effecten op het NNB zijn te verwachten, zijn er op dit punt geen bezwaren vanuit het provinciale natuurbeleid.

6.3 Beschermde planten en dieren

Algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren en amfibieën

In het plangebied komen mogelijk zoogdieren en amfibieën voor, die onder de Wnb zijn beschermd. Het gaat om algemeen voorkomende soorten (zogenaamde A-soorten), waarvoor in de provincie Noord-Brabant een algemene vrijstelling geldt in geval van ruimtelijke ontwikkeling en beheer en onderhoud. Dit houdt in dat deze soorten verstoord mogen worden, zonder dat daar vooraf een ontheffing voor is verkregen. Wel geldt altijd de Zorgplicht (artikel 1.11 Wnb); deze houdt in dat nadelige gevolgen voor dieren en planten altijd zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. Om aan de algemene zorgplicht te voldoen, moeten dieren die tijdens de werkzaamheden worden aangetroffen, zo snel mogelijk naar een aangrenzende locatie buiten het plangebied worden verplaatst.

Vleermuizen in deelgebied 3: aanvullend onderzoek en mitigatie vooraf

De te slopen gebouwen in deelgebied 3 bevatten mogelijk vleermuisverblijven. Het slopen van deze gebouwen kan daarom leiden tot verstoring of vernietiging van vleermuizen en hun verblijven. Omdat alle vleermuissoorten streng zijn beschermd, dient het voorkomen van dergelijke verblijven conform het vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus en Zoogdierverseniging, 2021) te worden onderzocht. Volgens het vleermuisprotocol zijn daartoe 5 onderzoeksronden nodig:

- 3 rondes (2 avonden en 1 ochtend) onderzoek met batdetectors in de kraamtijd (periode 15 mei – 15 juli, waarbij er minimaal 20 dagen zit tussen de twee bezoeken);
- 2 rondes (1 avond en 1 ochtend) onderzoek met batdetectors in de paartijd (15 augustus – 1 oktober, waarbij er minimaal 20 dagen zit tussen de twee bezoeken).

Indien blijkt dat er vleermuisverblijven aanwezig zijn, dient er een ontheffing op de Wnb te worden aangevraagd. Ook dient de functionaliteit van het plangebied te worden gewaarborgd. Dit houdt in dat er op aangepaste wijze wordt gesloopt (zodat er geen vleermuizen worden gedood) en dat er nieuwe vleermuisverblijven gecreëerd moeten worden.

Om vertraging te voorkomen, is het verstandig om vooruitlopend op de resultaten van het vleermuizenonderzoek alvast vleermuiskasten verspreid over de wijk op te hangen. Gewone dwergvleermuizen hebben bijvoorbeeld de tijd nodig om aan nieuwe verblijfplaatsen te wennen. Gedurende deze gewenningsperiode moeten zowel de oorspronkelijke situatie als de nieuw aangebrachte vervangende voorzieningen beide aanwezig zijn (BIJ12, 2017a). Het is daarom beter om voor zekerheid te gaan en alvast 12 kasten op te hangen van types als VK WS 02, VK MP 05, VK PL 04 (te bestellen bij vivarapro.nl), Beaumaris maxi (te bestellen bij vivara.nl), VMT1, VMT1a, VMTH1 (te bestellen bij unitura.nl). Dit dient te gebeuren aan niet te slopen panden binnen een straal van 200 meter van het plangebied (BIJ12, 2017a), onder begeleiding van een deskundige. Als blijkt dat er vleermuisverblijven aanwezig zijn die door de sloopwerkzaamheden zullen worden vernietigd, wordt vertraging van de werkzaamheden (in verband met de gewenningsperiode) in de meeste gevallen voorkomen.

Algemene vogels

In de opgaande vegetatie in het plangebied komen mogelijk beschermde vogelnesten voor tijdens het broedseizoen. Het gaat om vogels waarvan het nest niet jaarrond wordt beschermd of als strenger beschermd wordt beschouwd. Hiervoor zijn maatregelen die negatieve effecten voorkomen wel verplicht. Verstoring van broedvogels en vernietiging van vogelnesten kan worden voorkomen door de vegetatie buiten de periode 15 maart – 15 juli (het broedseizoen van de meeste vogels) te verwijderen. Door naleving van deze maatregel worden ten aanzien van vogels geen overtredingen op de Wet natuurbescherming begaan. Omdat vogels sporadisch ook buiten de periode 15 maart – 15 juli broeden, kan het verwijderen van opgaande vegetatie toch leiden tot overtreding van de Wnb. Indien blijkt dat er broedende vogels aanwezig zijn, dan mogen deze niet worden verstoord. Ook mogen in gebruik zijnde nesten niet worden vernield.

Huismus: aanvullend onderzoek en mitigatie vooraf

In de te slopen gebouwen in deelgebied 3 broeden mogelijk jaarlijks huismussen. Nesten van de huismus zijn jaarrond beschermd. Voordat deze gebouwen worden gesloopt, dient daarom eerst het voorkomen van huismussen conform Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2017b) te worden onderzocht. Hierbij wordt voor de huismus uitgegaan van 2 ochtendbezoeken in de periode 1 april – 15 mei.

Voor elk nest dat verloren gaat, dienen er meerdere alternatieve nestlocaties voor de huismus in de nieuwe situatie te worden gerealiseerd (BIJ12, 2017b). Indien blijkt dat er huismussennesten aanwezig zijn, dient een ontheffing op de Wnb te worden aangevraagd.

Spreeuw in deelgebieden 1 en 2: compensatie vooraf en aangepaste werkwijze

In varkensstal 5 in deelgebied 1 (zie figuur 4.1.2) en in varkensstal 3 in deelgebied 2 (zie figuur 4.1.8) bevinden zich elk een spreeuwennest. De spreeuw is een 'categorie 5 soort'; dat wil zeggen dat het nest niet jaarrond is beschermd, maar dat er middels een omgevingscheck dient te worden nagegaan of er in en rond het plangebied voldoende alternatieven aanwezig zijn (Ministerie van Economische zaken, 2016). Door tegen de gevel van de woningen – die behouden blijven – een spreeuwenpot of spreeuwennestkast op te hangen, hoeft er voor de sloop van de voormalige varkensstal geen ontheffing op de Wnb te worden aangevraagd. Uiteraard dient de sloop van beide gebouwen wel buiten het broedseizoen van de spreeuw te gebeuren en buiten de periode dat er jonge spreeuwen in het nest aanwezig zijn (buiten de periode 15 april – 15 juli).

Verlies roestplaats kerkuil

Er bevindt zich een kerkuilenroestplaats op de zolder van gebouw 4 in deelgebied 3 (in figuur 4.1.11). Indien dit gebouw wordt gesloopt, zal een roestplaats van de kerkuil worden vernietigd. Nesten en roestplaatsen van de kerkuil zijn in Noord-Brabant jaarrond beschermd. In geval van sloop dient er daarom een ontheffing op de Wnb ten aanzien van de kerkuil te worden aangevraagd. Om die te kunnen krijgen moet middels onderzoek aannemelijk worden gemaakt dat de lokale staat van instandhouding van de kerkuil niet in het geding is. Ook dienen er dan een of twee kerkuilennestkasten in een gebouw, in of nabij het plangebied te worden opgehangen. Deze nestkasten kunnen dienen als alternatieve roestplaats (of mogelijk zelfs als nestlocatie). Het ophangen van de nestkasten dient onder begeleiding van een deskundige te worden uitgevoerd. Volgens het Kennisdocument Kerkuil (BIJ12, 2017c) moet een vervangende verblijfplaats bij voorkeur in de directe omgeving (binnen 500 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats) worden geplaatst, bij voorkeur minimaal 3 maanden voor de start van de werkzaamheden.

Een kerkuilennestkast kan worden besteld bij vivara.nl of vogelhuisjes.nl. Indien het gebouw blijft behouden zal er voor de kerkuil geen ontheffing hoeven worden aangevraagd.

LITERATUUR

- BIJ12. 2017a. Kennisdocument Gewone dwergyleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12. 2017b. Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12, 2017c. Kennisdocument Kerkuil *Tyto alba*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.
- Janssen, N. 2017. Aanvullend ecologisch onderzoek Alphensebaan 67 te Gilze. In opdracht van M. Willemse. Econsultancy, Boxmeer.
- Ministerie van Economische Zaken, 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- Provinciale staten van Noord-Brabant. 2016. Verordening van Provinciale Staten van de provincie Noord-Brabant houdende regels ter bescherming van de natuur (Verordening natuurbescherming Noord-Brabant). Link: http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/XHTMLoutput/Historie/Noord-Brabant/600901/CVDR600901_1.html
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging. 2021. Vleermuisprotocol 2021, januari 2021. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl.

BIJLAGE 1. TOELICHTING PER BESCHERMINGSREGIME

Vogels

Verbodsbepalingen en afwijkingsmogelijkheden

Het beschermingsregime voor vogels is neergelegd in de artikelen 3.1 tot en met 3.4 van de Wnb. Deze bepalingen gelden voor alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de [Vogelrichtlijn](#).

Op grond van de artikelen 3.1 en 3.2 gelden voor deze vogels de volgende verboden:

- het opzettelijk doden en vangen van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)
- het opzettelijk vernielen en beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren en het wegnemen van nesten (artikel 3.1 lid 2 Wnb)
- het rapen en houden van eieren (artikel 3.1 lid 3 Wnb)
- het opzettelijk storen van vogels indien dit van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (artikel 3.1 lid 4 en 5 Wnb)
- het verkopen, vervoeren voor verkoop, onder zich hebben voor verkoop of ten verkoop aanbieden van (gemakkelijk herkenbare delen of producten van) dode of levende vogels (artikel 3.2 lid 1 Wnb)
- het, anders dan voor verkoop, houden en vervoeren van (gemakkelijk herkenbare delen of producten van) dode of levende vogels (artikel 3.2 lid 6 Wnb)
- het, voor zover bij of krachtens de Wnb toegestaan, vangen of doden van vogels met – kort gezegd – verboden middelen en het achtervolgen met behulp van in de Vogelrichtlijn genoemde vervoermiddelen overeenkomstig de in de Vogelrichtlijn omschreven wijze (artikel 3.4 lid 1 Wnb).

Het beschermingsregime gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. Dit betekent dat de genoemde schadelijke handelingen verboden zijn, tenzij het bevoegd gezag een afwijking van het verbod toestaat. Die toestemming kan worden verleend door middel van een ontheffing of vrijstelling.

Criteria voor ontheffing of vrijstelling

Gedeputeerde staten (‘GS’) kunnen van vrijwel alle hierboven omschreven verboden ontheffing verlenen. Provinciale staten (‘PS’) kunnen daarnaast bij verordening vrijstelling verlenen van deze verboden. Voor een paar specifieke verboden is de minister van Economische Zaken (de ‘minister’) het bevoegd gezag, namelijk de verboden die zien op de verkoop en het vervoer van vogels. Indien een afwijking van een verbodsbepaling wordt toegestaan, moet daarbij in ieder geval worden bepaald op welke soort de afwijking betrekking heeft, welke middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden zijn toegestaan en welke voorwaarden gelden ter beperking van de risico’s en met betrekking tot het tijdstip en de plaats van de handeling. Daarnaast moet voor de verlening van een ontheffing of vrijstelling aan een aantal cumulatieve criteria zijn voldaan.

Dit betekent dat er:

- geen andere bevredigende oplossing mag bestaan;
- de maatregelen niet mogen leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort en;
- de ontheffing nodig is in verband met één van de volgende zes gronden:
 - het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - ter bescherming van flora of fauna;
 - voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten of voor de daarmee samenhangende teelt; of
 - om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Internationaal beschermde soorten

Deze soorten worden in de praktijk vaak aangeduid als de 'strikt beschermde soorten', omdat voor deze soorten alleen onder strikte voorwaarden ontheffing van een verbodsbepaling kan worden verkregen. Bekende voorbeelden van habitatsoorten zijn de drijvende waterweegbree, de rugstreeppad en de zandhagedis.

Verbodsbepalingen

De belangrijkste verboden uit de Wnb zijn:

- het opzettelijk doden of vangen van habitatsoorten (artikel 3.5 lid 1 Wnb)
- het opzettelijk verstoren van habitatsoorten (artikel 3.5 lid 2 Wnb)
- het opzettelijk vernielen en rapen van eieren van habitatsoorten (artikel 3.5 lid 3 Wnb)
- het beschadigen en vernielen van de voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van habitatsoorten (artikel 3.5 lid 4 Wnb)
- het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen en vernielen van habitatsoorten (artikel 3.5 lid 5 Wnb)
- het, anders dan voor verkoop, onder zich hebben of vervoeren van habitatsoorten (artikel 3.6 lid 2 Wnb).

Criteria voor ontheffing of vrijstelling

Gedeputeerde Staten kunnen van deze verboden ontheffing verlenen en Provinciale Staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van deze verboden (artikel 3.8 lid 2 en 3.9 lid 2 Wnb). Er is een aantal (cumulatieve) criteria (opgesomd in artikel 3.8 lid 5 Wnb) om ontheffing of vrijstelling te kunnen verlenen; deze worden slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat (alternatieventoets)
- er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan

- de ontheffing of vrijstelling nodig is:
 - in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - voor onderzoek en onderwijs, reproductie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten; of
 - om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Overige beschermde soorten

Dit aanvullende beschermingsregime vloeit niet voort uit Europese wet- of regelgeving en beschermt alleen de in het wild levende diersoorten die worden genoemd in onderdeel A van de bijlage bij de Wnb. Voorbeelden zijn de hermelijn en de wezel ('A-soorten'). Daarnaast worden vaatplanten beschermd van de soorten die worden genoemd in onderdeel B in de bijlage bij de Wnb, zoals de akkerboterbloem en de muurbloem ('B-soorten'). Uit de [wetsgeschiedenis](#) is gebleken dat het nodig is om deze soorten bij wet aan te wijzen, omdat zij niet voldoende worden beschermd door enkel de zorgplicht. Het gaat daarbij in het bijzonder om soorten die in Nederland in hun voortbestaan worden bedreigd. Op de bijlagen zijn dan ook bijvoorbeeld de Rode Lijst-soorten aangewezen.

Verboden handelingen

Het is verboden op grond van artikel 3.10 lid 1 Wnb:

- (a) in het wild levende A-soorten opzettelijk te doden of te vangen;
- (b) de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de A-soorten opzettelijk te beschadigen of te vernielen en
- (c) B-soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

De onder (a) en (b) genoemde verboden zijn niet van toepassing op de bos-, huisspits- en veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende ervan of roerende zaken bevinden (artikel 3.10 lid 3 Wnb). Voor deze overige soorten gelden dus minder verboden dan voor de strikt beschermde soorten. Zo is bijvoorbeeld het (opzettelijk) verstoren van soorten niet verboden.

Ruimere afwijkingmogelijkheden

Voor de overige soorten gelden bovendien ruimere afwijkingmogelijkheden dan voor de strikt beschermde soorten. Artikel 3.8 Wnb (dat de afwijkingmogelijkheden voor Habitatsoorten bepaalt) is grotendeels van overeenkomstige toepassing op de overige soorten. Dit betekent dat een ontheffing of vrijstelling slechts wordt verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat (alternatieventoets)
- er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan
- de ontheffing of vrijstelling nodig is:
 - in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten; of
 - om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Anders dan voor Habitatsoorten, kan voor de overige soorten ook ontheffing of vrijstelling worden verleend als dit noodzakelijk is (artikel 3.8 lid 2):

- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omliggende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of;
- ten behoeve van het algemeen belang.

Overzicht verbodsbepalingen Wet natuurbescherming (Ministerie van Economische Zaken, 2016)

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art. 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen	Art. 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art. 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art. 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art. 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art. 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art. 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art. 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art. 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art. 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing